

MUZEJI NA PROSTEM NA RAZPOTJU

JIRI LANGER

Enajstega oktobra 1991 je poteklo sto let delovanja gibanja za muzeje na prostem, ki ima zadnjih petintrideset let tudi Evropsko združenje, pridruženo ICOM-u. Na petnajstih konferencah so doslej že razpravljali o vseh vidikih zasnov in upravljanja muzejev na prostem.

V zadnjih letih se predstavniki muzejev na prostem vedno bolj zanimajo za združevanje komercialnih in znanstvenih vrednosti posameznih muzejev, kar je rezultat ekonomske situacije. Tako imajo dejavnosti muzejev poleg znanstvenega tudi komercialni pomen.

Na 14. konferenci v Čehoslovaški je bila predlagana glavna tema naslednjega, jubilejnega srečanja na Švedskem: bodočnost muzejev na prostem. Nujno je spoznanje, da so bili muzeji na prostem v sto letih obstoja tesno povezani z narodovo tradicijo in etnografsko znanostjo. V osrednji Evropi so po teoriji "Voerter und Sachen" veljale natančne analitične metode opisovanja in ohranjanja posameznih predmetov brez ozira na njihovo funkcijo (npr. ohranjanje ornamentalnih elementov in intenzivna konservacija spremenijo funkcionalne lastnosti lesa, še več, originalne konstrukcije morajo prenašati klima naprave in podobno).

Sedanje metode kulturne in socialne antropologije v muzejih na prostem priporočajo prikaz posameznih elementov vsakdanjega načina življenja. Izkušeni Skandinavci se po hazelijevem konceptu najraje odločajo za sistem funkcionalne zasnove in eko-muzeja (v glavnem v Franciji in na Norveškem). Eksperimentirajo s tradicionalnim upravljanjem tako da pritegnejo k delu v muzeju številne amaterje.

Drug vidik je v različnem pristopu različnih generacij. Starejše generacije se naslanjajo na terenske vire in jih zato smatrajo za nenadomestljive. Mlajše generacije pa se nagibajo k predstavitvi sistema in so pripravljene poseči po znanstvenih rekonstrukcijah.

Ravno sedaj se zamenjuje generacija ustanoviteljev in prvih organizatorjev (razen v skandinavskih muzejih, kjer so za generacijo starejši) in nasprotja med emocionalnim in racionalnim načinom predstavitve so zelo pereča.

15. konferenca je podprla bistrourmen hazelijev koncept v katerem si obe zasnovi nista nasprotujoči, temveč skupaj bogatijo napore etnografov. Mladi učenci, ki prevzemajo vodenje muzejev se predvsem trudijo v smeri tolerantne integracije s ciljem, predstaviti širok pregled kulture in načina življenja vseh plasti družbe brez pregrad tradicionalistične znanosti.

(Po reviji *Ethnologia Europae Centralis* prev. M.F.)